

Bij wijze van eerbetoon aan de onlangs overleden voormalig journalist van de Gazet van Antwerpen, Roger Van Houtte; hieronder het eerste deel van zijn beklijvend essay 'Voltooide zuivering': het verhaal dat onze media u niet wilden vertellen. Geen vrolijk kerstverhaal, maar wel een warme oproep tot (media) bezinning. Kortom essay om te delen. (Het tweede deel verschijnt na nieuwjaar). (Bron: 'Media en journalistiek in Vlaanderen: kritisch doorgelicht', Van Halewyck, 2009. pp. 339 - 377)

Voltooide zuivering. De langzame neergang van een politiek journalist. door Roger Van Houtte

[25 december 2011 om 19:06](#)

Luc Rademakers, ex-GvA, sedert eind 2011 de nieuwe hoofdredacteur van de VRT-nieuwsdienst.

Voltooide zuivering - De langzame neergang van een politiek journalist

door Roger Van Houtte

Bron: Media en Journalistiek in Vlaanderen. Kritisch Doorgelicht. Uitgeverij Van Halewyck, 2009.

Ik ben steeds graag journalist geweest, van mijn eerste bescheiden stapjes als losse medewerker en later vaste redacteur op de Antwerpse stadskrant De Nieuwe Gazet (van najaar 1973 tot einde 1985) tot mijn werk bij Gazet van Antwerpen, vanaf 1 januari 1986 tot mijn ontslag op 20 november 2008.

Ik merk dat ik al in het verleden spreek: 'Ik ben graag journalist geweest.' In feite wil ik me daar niet bij neerleggen. Ik heb immers nooit iets anders gedaan. Ik was/ben een 'gazettenman' in hart en nieren. Maar de opmerking in de verleden tijd zal wellicht te maken hebben met een bang aanvoelen. Mijn ontslag was niet zo gewoon. In de dagen die erop volgden, kreeg ik steeds meer de indruk dat het neerkwam op een levenslang 'Berufsverbot'.

Over dat ontslag en de mogelijke achtergronden ervan wil ik het hier hebben. Kort na mijn ontslag schreef ik de pijnlijkste momenten uit mijn journalistieke bestaan al neer voor mezelf, als een vorm van therapie. Uit dit verhaal mag men niet de conclusie trekken dat mijn langverblijf in de journalistiek alleen maar zwarte bladzijden bevat. Dat is beslist niet zo.

Koud gepakt

Woensdag 19 november 2008, rond 17 u in de namiddag. Ik kreeg eentelefoontje van de personeelsdirecteur, buiten de krant een van mijn vrienden. We beoefenen immers dezelfde sportieve hobby en doen (of deden) dat geregeld samen. Hij klonk enigszins bezorgd. Of ik even naar boven kon komen, in het bureau van de directeur-generaal. Ze moesten iets met mij bespreken.

Het was ernstig. Met een lijkbiddersgezicht werd mij meegedeeld dat ik ontslagen was. Nee, er was geen discussie meer mogelijk. De beslissing was al genomen op het allerhoogste niveau, de directie samen met de Raad van Bestuur. En zelfs de voorzitter van de nv De Vlijt, de oorspronkelijke uitgever van GvA en nu een minderheidsaandeelhouder van Concentra, had zijn instemming betuigd. Er zou een regeling worden getroffen over een (minimale) opzegperiode, maar ik hoefde niet meer te komen. Er was geen vertrouwen meer tussen bedrijf en werknemer. In een warrige uitleg werd gezegd dat Concentra in het bezit was gekomen van e-mails die het bedrijf schade hadden berokkend. Het was heel erg, maar wat het nu precies was, kwam ik niet meteen te weten.

Ik had het zowaar aangedurfd berichten te sturen naar een politica van het Vlaams Belang. Was dat in november 2008? Nee, de e-mails dateerden van... 2004, toen ik nog politiek stadsjournalist was. De

zogenaamde ‘schade’ was meer dan vier jaar geleden aangericht, maar nu wisten ze het pas.

Het is puur toeval natuurlijk, maar diezelfde 19 november 2008 was een artikel verschenen in het weekblad Knack, dat nog wekenlang zou nazinderen, over de vermeende liefdesaffaire tussen voormalig VB-voorzitter Frank Vanhecke en de Antwerpse volksvertegenwoordigster Marie-Rose Morel. Geheel buiten die affaire stond een e-mail afgedrukt die mevrouw Morel naar mij stuurde en dateerde van lang voor haar echtscheiding. In de laatste paragraaf van dit ondertussen ‘beruchte’ weekbladartikel, stond het volgende:

‘In de maandenlange e-mailcorrespondentie die Morel in 2004 voerde met de toenmalige politiek commentator van de Gazet van Antwerpen, Roger Van Houtte, die haar discreet informeerde over het reilen en zeilen in de Vlaamse media, en die in die periode op de krant werd opzijgeschoven, schrijft ze (op 13 oktober om 22.08 uur), kort na haar intrede als Vlaams Parlements lid: ‘Ik zit nu een paar weken in het parlement. Werk zo hard ik kan, het is allemaal nieuw en niet makkelijk, maar de haat, de nijd en de oneerlijkheid die ik al gezien heb overtreft mijn ergste nachtmerrie. Politiek maakt van mensen een lelijk gedrocht, met een groot ego en veel frustraties. Ik hoop dat ik op tijd kan lossen...’

Het hoorde helemaal niet bij het verhaal van de affaire, maar het moest er blijkbaar toch bij. Ik kan me deze mail niet herinneren. Eerlijk gezegd, dat de politiek een wereld is vol haat en nijd is geen verrassende verklaring die een blijvende indruk kan nalaten. Als die mail authentiek is, heb ik die toen ook wel beantwoord, zoals ik dat vrijwel steeds deed. En ik heb in 2004 wel honderden mails gekregen en gestuurd naar vertegenwoordigers van alle politieke partijen, maar ook naar mensen uit de sociale wereld, buurtverenigingen en naar iedereen die mij iets vroeg. In het Knack-artikel werd ik zowaar omschreven als een soort media-adviseur die mevrouw Morel op de hoogte hield van alles wat reilde en zeilde in de Vlaamse media. Ik was in een lach geschoten toen ik dat las. Ik had mevrouw Morel in 2003 (toen nog als N-VA-kandidate) en in 2004 alles samen twee keer ontmoet. Ze had niet eens mijn gsm-nummer. Maar het lachen zou me dezelfde dag nog vergaan. De aantijgingen waren volgens de top van Concentra Media ‘spijkerhard’, want de mails waren – dat was bewezen – verstuurd via de mailserver van Concentra. Allicht waren ze dat. Alsof ik dat zou ontkennen. Maar wat was dan toch de verschrikkelijke inhoud? Ze waren niet in mijn geheugen blijven hangen, voor mij waren ze dus niet belangrijk.

En nadien vernam ik hetzelfde van mevrouw Morel: ik had daarin niets bijzonders verteld. De mails waren ook voor haar onbelangrijk. De Concentra-top toonde me de vreselijke geschriften niet. Hoe de

mails in het bezit zijn gekomen van het bedrijf weet ik vandaag nog altijd niet. Wie heeft die doorgespeeld? Ik kan alleen dingen vermoeden. Ik vernam wel dat heel het maildossier eerst aan een andere krant was aangeboden, maar daar werd geweigerd. Als men die briefwisseling niet kon tonen, wat stond er dan in? Ook op die vraag kwam geen antwoord. Het bedrijf zou geen verklaringen afleggen, want dat werd beschouwd als mijn privacy. Raar. Mails die te maken hadden met de uitoefening van mijn beroep behoorden tot mijn privéwereld, maar wat men toch een schending van het briefgeheim – met noodlottige gevolgen – zou kunnen noemen, was geen probleem voor mijn privacy. Het merkwaardige gebruik van gestolen (?) computergegevens in een echtscheiding was dat ook niet. De ‘wisselwerking’ Concentra-Roularta was ook conform de privacy. Het marchanderen met mogelijk zeer onbetrouwbare mails om een journalist te executeren is volgens mij nog steeds een primeur in de Vlaamse

journalistieke geschiedenis. Ik heb de twijfelachtige eer van die primeur te genieten.

Ik kreeg de indruk dat de top van de krant niet het flauwste besef had van hoe een journalist in de politieke sector werkt. Mailen met iemand van het Vlaams Blok/Belang, ho maar! Misschien moet ik me daar wat minder over verbazen. De leefwereld van een journalist is fundamenteel anders dan de leefwereld van het Vlaamse management. Hoe dan ook, ik lag eruit. Ik kon nauwelijks nog afscheid nemen van mijn collega's. Een loopbaan van bijna 23 jaar op GvA, met in mijn piekperiode soms werkdagen van 15 of 16 uur, werd weggespoeld in een paar minuten. De procedure was hoogst ongewoon. Een journalist die wordt ontslagen, verneemt dat normaal uit de mond van zijn hoofdredacteur, als hij tenminste zelf geen hoofdredacteur is. In mijn geval hadden ze zelfs de keuze tussen twee hoofdredacteurs, een algemene en een van GvA. Maar geen van beiden vond het nodig één woord met mij te wisselen, noch ervoor noch erna. Over de hele zaak werd beslist aan de top van het bedrijf, weliswaar zonder dat ik enige kans op verweer kreeg. Nog een pijnlijk detail dat de atmosfeer een beetje schetst. De victorie was zo groot dat het nieuws al werd rondverteld op de redactie van zusterkrant Het Belang van Limburg nog voor ik zelf die woensdagmiddag naar het bureau van de directeur-generaal werd geroepen. Toen ik dat voor het eerst hoorde, kon ik niet geloven dat zoveel onzorgvuldigheid kon bestaan, maar diverse bronnen bevestigden het.

Roger Van Houtte (1951-2011)

Geen verklaringen?

De belofte om geen verklaringen af te leggen, zogenaamd om mijn privacy te respecteren, hield niet één etmaal stand. Ik voeg eraan toe dat ik wel kan geloven dat de directeur-generaal en zeker de personeelsdirecteur geen verdere beschadigende verklaringen wilden afleggen, maar zo handelde niet de hele directie.

Donderdag 20 november, de dag dat mijn ontslag definitief was, legde de algemeen hoofdredacteur al verklaringen af voor de redactie. Vooreerst werd iedereen op het verkeerde been gezet. Al mijn collega's dachten dat het ging om een ontslag om dringende redenen. De termen 'op staande voet' en meer van dat fraais gaan automatisch in die richting. Fout, want

het ging om een ‘banale’ verbreking van het arbeidscontract op initiatief van de werkgever. Er staat geen enkele motivering in mijn ontslagbrief en mijn fameuze C4 vermeldt als reden de zuinige woordjes ‘verbreking werkgever’. Maar dat volstond niet. Mondeling was er sprake van ‘straffe mails’, waarbij ik zelfs het advies zou hebben gegeven een proces te beginnen tegen mijn eigen krant. Dat die ‘beschadigende’ mails al meer dan vier jaar oud waren, was geen argument om niet de strengste sanctie toe te passen. ‘Als iemand in 2004 een moord pleegt en dat wordt ontdekt in 2008, dan wordt hij toch ook vervolgd...’ De vergelijking van een moord met enkele mails. Nou nou...

Ik weet echt niet meer wat ik in die mails van 2004 heb geschreven, maar wat ik nooit zou doen, weet ik wel. Ik zou nooit iemand aanraden een proces te beginnen tegen de krant, mijn eigen broodwinning. Als ze een document met die inhoud zouden bezitten (‘als’ en ‘zouden’), dan gaat het beslist om een vervalsing. De nog jonge politica in kwestie lag in 2004 helemaal niet in een dispuut met de Concentra-kranten, dat aanleiding zou hebben kunnen geven tot een gerechtelijk geding. Daarna trouwens ook niet. Absurd dat je dan raadgevingen zou geven over een proces, als er niet eens een conflict is. Maar alles kan. Losjes omspringen met persoonlijke mails kan en mag blijkbaar en het ‘bijwerken’ van een bericht kost nog geen vijf seconden. Of dat is gebeurd, weet ik echt niet. Ik heb niets gezien. In mijn personeelsdossier zat ook niets, behalve enkele administratieve stukken. Geen spoor van enig conflict of functioneringsprobleem. Niets. Anders gezegd: een perfecte staat van dienst, meer dan 22 jaar lang. ‘Het magerste dossier van alle journalisten’, zei men enkele dagen na mijn ontslag op de personeelsdienst. Maar toch buiten!

Op 21 november 2008 gaf het persagentschap Belga volgende mededeling, die door geen enkel dagblad werd opgenomen:

‘Journalist Roger Van Houtte ontslagen bij Gazet van Antwerpen (BELGA) De directie van Concentra Media heeft woensdag Gazet van Antwerpen-journalist Roger Van Houtte ontslagen. Dat bevestigt algemeen hoofdredacteur Luc Rademakers vrijdag. De samenwerking met Van Houtte werd met onmiddellijke ingang stopgezet omdat bleek dat hij niet meer kon functioneren binnen de krant. De journalist werkte jarenlang als redacteur en opiniemaker bij de krant. Volgens Rademakers is het feit dat hij vernoemd werd in een Knack-artikel van deze week omtrent een e-mailcorrespondentie met VB-parlementslid Marie-Rose Morel geen rechtstreekse aanleiding voor het ontslag. Over de concrete redenen voor zijn vertrek wordt geen commentaar gegeven.’

Er bestaat dus een officiële en een officieuze werkelijkheid. Bijna twee maanden na mijn ontslag vernam ik in het geruchtencircuit dat het niet meer ging om een proces dat Marie-Rose Morel zou aanspannen tegen de krant – wat onmogelijk is – maar nog veel erger. Het zou gaan om een proces van het Vlaams Belang tegen de krant. Ik wist niet meer wat ik hoorde. Dat proces is er wel geweest, maar dan in 2007. Ik heb het moeten opzoeken. Het Vlaams Belang dagvaardde net voor de federale verkiezingen van juni 2007 de kranten Het Laatste Nieuws, De Standaard, De Tijd en de Concentra-bladen Gazet van Antwerpen en Metro omdat ze hadden geweigerd verkiezingsadvertenties op te nemen. Het VB verloor die zaak tegen de drie eerstgenoemde kranten, die verwezen naar ideologische en commerciële principes om de weigering te staven. Concentra gebruikte een flauw argument: de advertentie werd te laat aangeboden (op 11 mei 2007 om te publiceren voor de verkiezingen van 10 juni 2007). Dat aanvaardde zelfs de Brusselse rechtbank van koophandel niet. Gazet van Antwerpen en Metro kregen een dwangsom opgelegd. Knullig advocatenwerk was blijkbaar

ook al mijn schuld. Ik ga me niet meer uitputten om dat soort nonsens te ontkennen. Ik zeg alleen dat ik over visionaire gaven moet beschikken om in 2004 al te weten dat het Vlaams Belang over geweigerde advertenties in 2007 een proces zou beginnen. Alle commerciële rommel – inclusief politieke advertenties – interesseerden me als journalist niet. Zoals elke andere GvA-journalist wist ik wel dat mijn krant vele malen verkiezingsadvertenties van het Vlaams Blok heeft aanvaard, zeker tot die partij wegens racisme werd veroordeeld voor het hof van beroep in Gent. Ik ben geen jurist, maar een beschuldiging die nooit officieel wordt geuit, waarvan je dus niet in kennis wordt gesteld, is toch iets raars. Hoe moet men zich daartegen verdedigen?

De geruchtenmolen speelde me parten in de zoektocht naar ander journalistiek werk, een zoektocht die ik onmiddellijk na mijn ontslag begon. Vlaanderen telt nog drie mediabedrijven die dagbladen uitgeven. Het wereldje is klein en iedereen weet snel alles wat wordt verteld. Ik kon beginnen op een leeftijd die tegen me speelde (57 jaar) en in moeilijke economische omstandigheden, met zelfs collectieve ontslagen op andere krantenredacties. Alsof dat nog niet genoeg was, werd ook nog een soort cafépraat verspreid over een journalist die zijn eigen krant zou beschadigen door foute politici de raad te geven een proces tegen die krant te voeren. Ga met die ‘troeven’ maar solliciteren! Ik ervoer dat als een beschadiging van mijn integriteit. Dat viel me veel zwaarder dan het ontslag zelf. Ik kreeg stilaan de indruk dat ik in geen geval mocht terugkeren bij een krant. Een ‘Berufsverbot’ noemen ze dat.

De niet-transparante achtergrond

Ik zal een poging doen iets te zeggen over de achtergronden van mijn ontslag. Daarmee waag ik me op glad ijs. Men wilde bij Concentra het verhaal over mogelijke beïnvloeding van buiten, in het bijzonder de politiek, nooit horen. Dat waren allemaal ‘spookverhalen’, kaderend in een ‘rechtse complottheorie’. De voorbije vier jaar had ik het daar eigenlijk nooit over omdat het uitermate incorrect was zoiets te beweren. Trouwens, elke zeer zeldzame opmerking die ik ook maakte (bijvoorbeeld over de rare kwaliteitsevolutie van de krant) werd door de aanhangers van het nieuwe regime beantwoord met ‘daar is de complottheorie weer’.

Maar er waren natuurlijk wel incidentjes in de voorbije jaren. Lange tijd heb ik gedacht dat de machtswissel in 2004 het cruciale moment was. Dat ik toen weg moest uit de Antwerpse en binnenlandse politieke sector was maar al te duidelijk. Mijn afzetting uit al mijn bevoegdheden van politiek commentator en opiniëschrijver werd uiterst snel geregeld... tijdens mijn vakantie. Toen ik terugkeerde, was ik nagenoeg alles kwijt. Of toch niet: ik mocht nog vierde commentator zijn van de stad, als de andere drie geen zin hadden of als er geen nieuws was. Dat was natuurlijk onwerkbaar. Ik heb toch nog enkele stadscommentaren geschreven, maar die werden onder vijf vergrootglazen gelegd zodat de charme er wel vlug af was. Mijn wekelijkse lange en doorwrochte opiniestukken op vrijdag – waarmee ik toch enige bekendheid had verworven in Vlaanderen – mochten niet meer. Er konden alleen nog opinieloze achtergrondstukken.

Die achtergrondbladzijde werd een paar jaar later trouwens ook afgeschaft. Er werd wel meer afgeschaft. De historische pijlers van de krant – Vlaams, christelijk en sociaal – werden in snel tempo ingewisseld voor de O-waarden: emo, positivo en regio. Het draagvlak van de krant kreeg zware klappen; de verkoop ook. Het was gewoon pijnlijk. De interne tegenkantingen waren echter al veel eerder dan in 2004 begonnen, op een moment dat ik het niet eens wist.

Toen ik het wel wist, besteedde ik er veel te weinig aandacht aan. Ik wilde me niet laten leiden door het gekonkel in de directietoren, door het voortdurende lobbywerk, het geflirt met politieke machtigen en meer van die triviale bezigheden. Ik wilde mijn werk niet laten verstoren door lieden met een dubbelzinnige agenda. Ik was grootgebracht met het naïeve idee (een mythe wellicht) dat de journalist onafhankelijk zijn werk moest kunnen doen. Overleg met de hoofdredactie was daar altijd bij, maar de scheiding met de andere diensten – zeker de commerciële – was heilig. Dit is een zeer ouderwets standpunt, helemaal niet passend in de postmodernistische journalistiek zoals die vandaag wordt bedreven.

Blijkbaar had ik met mijn al te stoute geschrijf vijanden gekweekt, vooral in de socialistische hoek. Het opmerkelijke was dat die zogenaamde vijanden nooit rechtstreeks reageerden. Het zou erg boeiend geweest zijn als een opiniestuk van mijn hand aanleiding zou hebben gegeven tot een maatschappelijk debat. Maar daartoe lieten mijn verdoken vijanden zich niet verleiden. De krant werd niet bestookt met ingezonden stukken met keiharde argumenten die misschien het tegendeel konden aantonen van wat ik schreef. Men hulde zich in mutisme, maar er werd wel meer dan behoorlijk gestookt buiten mij om. Transparant was dat niet. Enkele incidenten op een rijtje. De lijst is zeker niet volledig.

Steve gepakt

Op donderdag 2 september 1999 – bijna tien jaar geleden – stuurt eendirecteur een interne nota door naar de toenmalige gedelegeerd bestuurder van de Concentra-groep, Peter Baert. Ik kreeg de nota pas jaren later in handen. Ik citeer letterlijk, inclusief de schrijffoutjes:

‘Door bepaalde commentaarstukken en titels zoals ‘hij wel, zij niet’ en de verslaggeving in bepaalde dossiers waarbij Steve zich gepakt voelt door de redactie van De GVA (haven, Deurne); is er een serieuze bekoeling in de relatie met Steve over alle Antwerpse dossiers. Hoe verder dit in de tijd voortgaat hoe zenuwachtiger de relaties worden. Hij beklemtoont dat dit niet naar de groep is want de relatie met HBVL is open en een van wederzijds respect. Door de nieuwe regering is er een dynamiek op gang gekomen, die ons niet mag ontgaan. Ik bedoel maar dat we niet geïsoleerd mogen geraken. Mannen als Dewael, Stevaert of Vanmechelen hebben direkt een goede relatie met De Persgroep en Van Thillo gelegd. Als leidend medium in Antwerpen kan het niet dat wij alleen met de tweede of erger de derde lijn praten. Steve is de enige waar we een direkte toegang hebben wat zeer belangrijk is om de juiste informatie of als eerste info te krijgen waardoor we soms kunnen anticiperen. Een hernieuwd gesprek met Luk of mezelf is voor hem onvoldoende. Hij wil Peter zien met de afspraak dat er duidelijke engagementen komen om de Blokkers van de Gazet niet meer hun gang te laten gaan. Vraag: Kan ik een afspraak met hem en ons drieën beleggen, zo ja waar en wanneer? Groeten, Jean-Paul’

Geestig is de familiale toon. Steve lijkt wel bijna een familielid. Maar als druk kan dit wel tellen. De onafhankelijkheid van de redactie wordt weggelachen. De toenmalige hoofdredacteur, Luc Van Loon, vond die nota terecht bedreigend en reageerde diezelfde dag nog ‘op hoge poten’ in een nieuwe nota aan de afzender en de gedelegeerd bestuurder. ‘Hier sta ik natuurlijk wel eventjes van te kijken’, zo begint hij. Uit zijn antwoord blijkt dat de hoofdredacteur het ongenoegen van de toppoliticus

al eerder kende. Hij had het van dezelfde Jean-Paul vernomen (nota bene: deze man kan men nu terugvinden op de website limburg.be. Jean-Paul Coenen maakt nu deel uit van het kabinet van de gouverneur van Limburg). Van Loon zegt verder in zijn antwoord: ‘Niemand

op de redactie weet en begrijpt waarom Steve zo lastig is. Tenzij het nog altijd om het opiniestuk van destijds “Minister verdrinkt in Westerschelde” van Roger Van Houtte zou gaan. Een opiniestuk waartegen ik onmogelijk kon/kan reageren omdat het de belangen van Antwerpen verdedigde in een dossier waarin de minister de belangen van Antwerpen bij zijn Nederlandse collega allesbehalve had verdedigd. M.a.w. ik kan niet optreden tegen een journalist die geen beroepsfout heeft gemaakt... Steve blijft de journalisten van de Gazet te pas en te onpas “Blokkers” noemen, iets wat hier als de belediging onder de beledigingen wordt ervaren. Hoe dan ook, ik denk er niet aan onderstaande nota van JP naar de redactie te laten uitlekken, want dan breekt hier zonder meer de oorlog uit. Een journalist is tenslotte geen verlengstuk van een minister of diens kabinet. In de veronderstelling dat ook Steve dat beseft, zou het mij verheugen van hem te vernemen wat hem precies in de Gazet heeft gekwetst. Dan kan ik mij tenminste verdedigen.’

De nota lekte inderdaad niet uit. Ik kreeg ze veel later toch in handen. Mijn verwondering was groot toen ik ze zag. Maar het was al te laat. Ik was door toppolitici met invloed, die het in hun broek deden voor mijn scherpe pen, uitgeroepen tot ‘Blokker’. Dat ik jarenlang het voornaamste strijdpunt van het Vlaams Blok, de zeer repressieve politie- en veiligheidspolitiek, met overtuiging had bestreden, was blijkbaar de meesten ontgaan of ze wilden dat niet zien. Iedereen op GvA – zeker het kritische deel van de journalisten – had te maken met het ‘Antwerpse feit’, namelijk dat heel de oppositie bestond uit één grote partij, het Vlaams Blok. Wie toch kritiek op het beleid durfde te geven, werd er steevast van beschuldigd ‘de agenda van het Vlaams Blok te dienen’. Op die manier was het quasi onmogelijk nog een kritische rol tegenover de machtigen van stad en land te vertolken. De gezagsdragers waren er als de kippen bij om iemand in het VB-kamp te schieten. Dan waren ze van hem af. Rationele argumenten waren dan niet meer nodig, want die journalist kreeg het statuut van ‘outlaw’. Dat gebeurde zonder gêne, niet zelden met instemming van het volgzaam deel van het journalistenkorps. Ik probeerde me er niets van aan te trekken om mijn werk ongehinderd verder te kunnen zetten. Ik wilde ’s morgens nog in de spiegel kunnen kijken. Dat bleek achteraf een noodlottige houding. Het verwijt van gebrek aan soepelheid is een terecht verwijt aan mijn adres. Ik ben waarschijnlijk nog steeds een West-Vlaamse stijfkop.

Hier moet ik voor de duidelijkheid toch even stilstaan bij het opiniestuk ‘Minister verdrinkt in Westerschelde’, dat door de hoofdredacteur wordt geciteerd. Het artikel is ondertussen meer dan tien jaar oud. Ik beschreef en becommentarieerde daarin de onderhandelingen in februari 1999 tussen de Vlaamse minister van Vervoer en Openbare Werken Steve Stevaert (SP) en de Nederlandse minister van Verkeer en Waterstaat Tineke Netelenbos (PvdA) over belangrijke thema’s als de verdieping van de Westerschelde, de loodstarieven en de activering van de IJzeren Rijn. Na het verspreiden van zeer tegenstrijdige mededelingen had ik in havenmiddens groot ongenoegen vastgesteld over de manier waarop de Vlaamse minister had onderhandeld. Dat werd wat bijgeschaafd door de tussenkomst van minister-president Luc Van den Brande (CVP), die de resultaten van het overleg heel anders ging omschrijven. Niettemin, sommige havenmensen hadden de minister van Vervoer en Openbare Werken het liefst teruggeschoten naar het museum van Bokrijk. Ik vond dat de bevolking mocht weten hoe er werd omgesprongen met vitale Vlaamse belangen en, tegen alle regels van de voorzichtigheid in, schreef ik het neer. Dit stoute stuk begon braaf:

‘Hoe goed verdedigen onze ministers bij onderhandelingen de vitale economische belangen van Vlaanderen? Over de gedrevenheid van sommige federale ministers bestaat er in Antwerpen – zacht uitgedrukt – enige twijfel. Maar het vertrouwen in Vlaamse ministers was de jongste jaren

fel verbeterd. Tot blijkt dat het diplomatiek talent al eens wordt overschat.'

Ik beschreef in voetbaltermen (0-1, 0-2, 0-3 voor Nederland) hoe de gehaaide Nederlandse onderhandelaars het laken naar zich toe hadden getrokken. Nadien moest een rammelend communiqué van het kabinet-Stevaert weer worden rechtgetrokken door de minister-president. Mijn besluit was te ironisch om in goede aarde te kunnen vallen:

'Wat moeten we nu uit zo'n geschiedenis concluderen? Er zijn enkele mogelijkheden: 1. In Antwerpen kunnen ze niet lezen, of ze kunnen geen tekst juist interpreteren. 2. Minister Stevaert heeft prima onderhandeld met zijn Nederlandse partijvriendin, maar zijn kabinet kan geen correcte mededelingen versturen. 3. Onderhandelen met Nederlandse politici is iets moeilijker dan de sympathieke jongen uithangen in Vlaamse tv-programma's.'

De reactie op dit opiniestuk was buiten alle proporties. Dezelfde vrijdagochtend 12 maart 1999 – de inkt was nog niet droog – werden in Antwerpen namelijk twee persconferenties gegeven. Een door het havenbestuur met schepen Leo Delwaide (VLD) en directeur-generaal van het havenbedrijf Eddy Bruyninckx, samen met Robert Restiau, voorzitter van AGHA (Antwerpse Gemeenschap voor de Haven), mensen die ik stuk voor stuk hoog acht. Een tweede persconferentie was voor de politiek, met name de Vlaamse parlementsleden Paul Dumez (CVP) en Robert Voorhamme (SP), die belangrijk werk hadden verricht bij de moeizame totstandkoming van het havendecreet. Kortom, het waren niet de eerste de besten. In feite ontkenden ze niets van wat was geschreven. Ze susten wel ten overvloede: we mogen ons niet vergissen van vijand; het was niet de schuld van de minister, maar van zijn ambtenaren of zijn kabinet; het eerste perscommuniqué van Stevaert was wel 'onzorgvuldig', maar dat werd rechtgezet; het vertrouwen was hersteld enzovoort.

Tien jaar later heb ik een dubbel gevoel bij dit stuk. Enerzijds is het geen geringe eer dat een niet zo wereldschokkend opiniestuk van een kleine journalist bijna paniek veroorzaakt in de hoogste kringen van Vlaanderen. Twee met zachte druk georganiseerde persconferenties om ten slotte niets te ontkennen, je zou voor minder fier kunnen zijn. Anderzijds was dit opiniestuk het begin van alle ellende. Het is nooit meer goed gekomen tussen mij en de socialisten van de macht. Ik had moeten weten dat het imago het belangrijkste is voor politici die niet veel te vertellen hebben. Ik had ook moeten weten dat de hooggeplaatste managers van de krant toen al zoete broodjes aan het bakken waren met dat segment van de macht. Ik verstoorde ongewild de activiteiten in die 'bakkerij'. Erger, ik deed niets om het weer goed te maken. Het was toch zonneklaar dat ik een Vlaams Blokker was, als je zo stout kunt doen tegen de gevestigde politiek. Voor alle duidelijkheid: er was in de voorbereiding van dit stuk niet één contactpersoon van het Vlaams Blok bij. Maar ik geef toe dat dat toeval was. Als er zich een Vlaams Blokker had aangediend, had ik zeker ook naar hem geluisterd.

Robert 'Steve' Stevaert

‘Wat Van Houtte doet, kan niet’

Ik maak nu een sprong in de tijd. We schrijven zaterdag 8 november 2003. De krant neemt een leuk initiatief. Naar aanleiding van de Boekenbeurs worden lezers uitgenodigd om met een boekentram naar de beurs in het Bouwcentrum te gaan. Aan boord bevindt zich dan een schrijver (of iemand die daarvoor moet doorgaan). Op die bewuste zaterdag is dat de geïnviteerde schrijver Steve Stevaert, auteur van het succesboek *Koken met Steve*. Steve Stevaert was tot maart 2003 Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie. Daarna werd hij voorzitter van de sp.a. Culinaire vaardigheden zijn ook vandaag nog een soort must voor politici. Ik heb daar geen problemen mee. Misschien mogen we het straks ook omkeren en krijgen we de Huysentruyts van deze wereld op de regeringsbanken.

Steve Stevaert wordt om 14 u ontvangen op de krant. Twee uitstekende collega's horen bij het ontvangstcomité. Een van hen schrijft de zelfde dag nog, blijkbaar geschokt, een nota aan de hoofdredactie. De directie kende er zeker de inhoud van, maar er zou later bijzonder weinig mee gebeuren.

Ik citeer uit de nota:

‘Op weg naar de Boekentram loop ik samen met Steve Stevaert naar de tram. Ik vraag hem hoe hij naar de situatie in Antwerpen kijkt. Hij antwoordt: “Er zal hier binnenkort een en ander veranderen. Geloof me.” (waarbij hij zeer overtuigend knikt als ik hem waarschijnlijk ongelovig aankijk).

“Hier? Op de Gazet?” vraag ik. “Zeker. Want sommige zaken kunnen niet. Wat bijvoorbeeld Roger Van Houtte doet, kan helemaal niet. Patrick Janssens krijgt helemaal geen kans van jullie. Geloof me, Janssens is de enige die het in Antwerpen kan doen. Neem nu die lezersbrief over de

brief van Janssens. Dat is het laagste wat ik al heb gezien.”

Zeer vastberaden brengt hij die boodschap over. Dan ontstaat er wat discussie omdat ik hem zeg dat dit absoluut niet strookt met de dagelijkse werking van de Gazet. Maar dat gelooft hij niet. Het was een bijzonder boze Stevaert die dat zei. Op de Boekentram zelf verliep alles leuk, met grapjes en anekdotes. Al moet ik zeggen dat ik toch wel moeite had om te doen alsof er niks aan de hand was.’

De collega voegde eraan toe dat Stevaert liet uitschijnen dat er een duidelijke campagne van de Gazet tegen hem bezig was. ‘Ik heb hem geantwoord dat hij dat volledig verkeerd zag’, schrijft hij nog in zijn nota. Ik werd later op de avond door dezelfde collega (ondertussen ook al niet meer op GvA) op de hoogte gebracht. Ik was niet zozeer geschokt dan wel verbaasd over zoveel domheid. Hoe kan een toppoliticus in godsnaam zo in zijn kaarten laten kijken? Druk op de pers en gestook tegen journalisten. Als je jezelf in opspraak wilt brengen, moet je dat maar doen, dacht ik. Maar ik dacht weer verkeerd. Er gebeurde met het getuigenis van mijn twee collega’s – en zij waren beiden ernstige, gezaghebbende journalisten – gewoon niets. Meer nog, er moest over gezwegen worden. Ik reageerde evenmin, weer omdat ik me door zoveel domheid niet wilde laten beïnvloeden. Mijn discretie was fout. Andere commentatoren hadden dat zeker anders aangepakt door dit incident aan de grote klok te hangen. Politici kunnen dan niet anders dan heel veel gas terugnemen. In mijn geval werd nog wat gas bij gegeven. De tactiek werkte immers.

Nog een woordje over de lezersbrief waarvan sprake. Er was inderdaad op de stadsbladzijden in opvallende opmaak een brief verschenen van Jan Deboeure, uit Berchem. De man was niet de eerste de beste. Hij was de enige Antwerpenaar op de kanselarij van de eerste minister (Verhofstadt). Hij was de gewezen kabinetschef van havenscheper Leo Delwaide en secretaris van de VLD-Antwerpen. Als dat een lezersbrief van Pietje Snot zou zijn geweest, tot daar aan toe, maar van een vertrouwensman van Verhofstadt was dat wat anders. Ik heb me op de krant met veel dingen beziggehouden, maar nooit met lezersbrieven. Aan het verschijnen van die brief had ik dus part noch deel, maar dat geloofden de machtigen blijkbaar niet. Alle ‘lelijke dingen’ die toen verschenen, waren immers van die duivelse Van Houtte. Iets anders zou het vijandbeeld hebben verstoord. Voor de duidelijkheid de inhoud van deze lezersbrief. Anders weet men niet waarover het gaat.

'De brief van Janssens

In Vacature verscheen een advertentie voor een aantal topfuncties in de Antwerpse administratie, met duidelijke ondertekening door de burgemeester. Bovendien zond hij een brief naar zowat iedereen die

op een of andere manier door de stad betaald wordt, om enkele algemene en evidente mededelingen te doen, die zelfs ik had kunnen bedenken. Beide initiatieven zijn op kosten van de mensen die in deze stad wonen en belastingen betalen.

Mijn bedenkingen:

Het is deontologisch niet correct voor een burgemeester om zich te profileren via commerciële advertenties en massamailing naar de medewerkers van de stad, betaald door de gewone man in de straat. Het is niet collegiaal en bewijst dat Janssens geen ploegspeler is, maar eerder een speler die vooral aan zijn eigen marktwaarde en transfermogelijkheden denkt.

Hoe zou de entourage van de burgemeester reageren indien de schepen, bevoegd voor personeel, bij elke advertentie een persoonlijke noot zou toevoegen? Of een andere schepen zo 'n initiatief neemt.

Het tijdperk-Detiège is inderdaad voorbij. De communicatiespecialisten hebben hun intrek genomen in het kabinet van de burgemeester. Een goede zaak indien de influisteraars het algemeen belang zouden beogen. Nu lijkt het eerder een personencultus. Naar het voorbeeld van Steve Stevaert, Stalin, Kim Yong Il [hij bedoelt de Noord-Koreaanse leider Kim Jong-il, niet de Noord-Koreaanse premier Kim Jong-il] en Ceausescu. De mensen zijn gewaarschuwd: dit is slechts het begin. Nadat eerder Janssens al in De Antwerpenaar zich mocht profileren (tijdens het tijdperk-Detiège was er een deontologische code), nu dit. Betaald door u en ik doch helaas zonder onze inspraak.

Bij de selectie van de bedrijfsdirecteur marketing en communicatie, de strategische coördinator en de projectdirecteur integrale veiligheid, kunnen Janssens en co bewijzen dat de regels worden nageleefd.

Jan Deboeure, Berchem'

Dez brief had dus volgens de partijvoorzitter niet mogen verschijnen en werd zelfs omschreven als 'het laagste wat hij al had gezien'. Een ongelooflijke overdrijving. Wat moest er dan wel mee gebeuren? Weg censureren? De vergelijking met Stalin, Kim Jong-il en Ceausescu zou ik niet maken, maar ook dat moet kunnen als men in een democratie nog enige waarde hecht aan de vrije meningsuiting. Een dag later (9 november 2003) maakte de collega nog enkele aanvullingen, waarin hij zegt dat Stevaert zich liet ontvallen 'dat hij over aanwijzingen beschikte dat journalist(en) van de gazet op een barbecue van het Vlaams Blok aanwezig was/waren'. De collega geloofde niet dat dit klopte, maar het verhaal leefde wel bij de socialisten. En op zaterdagavond ging de collega ook nog naar een meeting van de sp.a in de Antwerpse wijk Sint-Andries, waar het onthaal 'door sommigen erg koel was'.

Deze goede collega had duidelijk niet zijn leukste weekend. Hij schrijft dan ook terecht: 'Het moet me van het hart dat het werk op het terrein niet altijd makkelijk is en wordt. De druk is toch wel aanzienlijk.' Op het aansluitende debat op Sint-Andries werd GvA ook nog eens bespot. Dat hoorde toen zo. Smalend werd gezegd dat de Gazet een kwaliteitskrant is, waar Stevaert aan toevoegde: 'Ja. Dat is de Gazet natuurlijk sinds ze werd overgenomen door het Belang van Limburg.' De zaal lag meteen plat van het lachen. De succesrijke sp.a-actie tijdens het Boekentram-weekend kreeg onverwachts toch nog een staartje in de pers. Meestal moest ik het stellen met allerlei leuke collegiale opmerkingen als 'Van Houtte, het prototype van de ondemocratische journalist', 'de volgende kandidaat op de lijst van het Vlaams Blok', zelfs 'de politieke pornograaf', maar dit keer was het anders. De toenmalige hoofdredacteur van het weekblad Knack, Rik Van Cauwelaert, schrijft erover in zijn hoofdartikel van 7 januari 2004.³ Dat handelde over de druk die machtige VLD'ers uitoefenden op de pers, in casu op Het Laatste Nieuws en commentator Luc Van der Kelen.

Van Cauwelaert schrijft: 'Drie jaar geleden al oefende de VLD-top druk uit op de Stichting Het Laatste Nieuws die waakt over de liberale lijn van de krant, om de commentaarschrijver uit te schakelen. Die interventie mislukte. Het bedreigen van andersdenkende journalisten is stilaan een kwalijke

paarse gewoonte. Eerder al werd De Standaard-columnist Derk Jan Eppink verplicht om tijdelijk de pen neer te leggen, nadat hij premier Verhofstadt had mishand. Vorig jaar kondigde SP.A-voorzitter Steve Stevaert aan een einde te willen maken aan het verblijf van commentator Roger Van Houtte bij Gazet van Antwerpen, want die is al te kritisch voor burgemeester Patrick Janssens en voor de Antwerpse SP.A.'

Het bleef in de kleine journalistieke wereld dus toch niet volkomen stil. Ik heb er nog lachend op gereageerd: 'Ik bevind me met Van der Kelen en Eppink toch in goed gezelschap.' Ik moest me wel realiseren dat De Persgroep niet toegaf. Dat kon niet van alle mediabedrijven worden gezegd. Maar men was dat toch weer rap vergeten, ook bij Knack. Op 20 april 2005 verwees een nieuw stuk ook naar het boekenbeursincident, maar dan in een totaal andere zin. Twee jonge collega's, die ik niet ken en van wie ik geen woord kwaad wil vertellen, omschreven het als volgt:

'Steve Stevaert, die al jarenlang bevriend is met Concentra-bestuurder Ernest Bujok, zou aangedrongen hebben op het ontslag van Van Loon en commentaarschrijver Roger Van Houtte. En hij zou ook een motief gehad hebben: hij was not amused over de zure toon van de Gazet. Meer bepaald zou hij problemen gehad hebben met de berichtgeving over een onkostennota en zijn voorstel om een barbecue te houden op de Leien. Een andere anekdote die Stevaerts inbreng bij het ontslag van Van Loon moet staven, is de ontmoeting van Roger Van Houtte met de sp.a-voorzitter op de boekenbeurs, naar aanleiding van de presentatie van Koken met Steve. Daar zouden toen harde woorden gevallen zijn, waarbij Stevaert op een bepaald moment Van Houtte zou hebben gewaarschuwd: "Je kan beter oppassen, want er staat van alles te gebeuren bij de Gazet."

Het artikel kon niet anders worden begrepen dan als een huldebetoon aan de nieuwe redactionele leiding van GvA. Dat mag natuurlijk, maar fouten zijn fouten. Zo is Ernest Bujok niet eens een bestuurder van Concentra, maar een directielid. En een ontmoeting tussen Steve Stevaert en mezelf op de Boekenbeurs heeft nooit plaatsgevonden. De harde woorden zijn dus ook onmogelijk, want ik was er niet eens. Ik stel wel vast dat de 'zure toon' (algemene benaming in sommige middens voor kritische journalistiek) blijkbaar een legitieme reden zou kunnen zijn om regelrechte bedreigingen uit te spreken aan het adres van journalisten. Na de machtswissel op de redactie van GvA, in augustus 2004, mocht aan het Boekentramincident niet meer worden herinnerd. De nieuwe hoofdredacteur plaatste dat onder de 'spookverhalen'. Zo groeide op GvA heel snel een soort negationisme. Het was gewoon niet gebeurd.

Ook mijn afzetting als commentator was eigenlijk niet gebeurd. Alleen... heel Antwerpen en een groot deel van Vlaanderen zagen dat anders. Maar dat was allemaal rechtse complottheorie. Een niet al te slim Antwerps gemeenteraadslid van zogenaamd linkse strekking had openlijk gezegd dat ik 'nu niet meer mocht schrijven wat ik wilde' en dat bleek haar enige genoegdoening te geven. Wellicht heb ik dat verkeerd gehoord en was ze beïnvloed door rechtse spookverhalen. Zoals ook de tientallen brieven en mails die ik kreeg, waarin uitleg werd gevraagd over mijn positie en waarop ik eigenlijk met moeite kon antwoorden. De mensen droomden dat maar. Er was met mij niets gebeurd.